

Tiểu luận

Nghiệp vụ biên tập tại báo Tuổi Trẻ

PHẦN I: TỔNG QUAN VỀ NGHIỆP VỤ BIÊN TẬP

Biên tập bản thảo là hoạt động phức hợp nhất, và cũng có lẽ là hoạt động đòi hỏi trách nhiệm cao nhất của quá trình xuất bản.

Xã hội càng phát triển, công nghệ càng phát triển, hoạt động biên tập cũng phải phát triển theo để đáp ứng với yêu cầu mới. Xã hội hiện đại đòi hỏi nhiều thông tin hơn và nhanh hơn và chính xác hơn.

Giờ đây khái niệm biên tập đã được mở rộng, biên tập viên có mặt hầu như ở các khâu quan trọng trong quá trình sản xuất của một tờ báo với nhiều chức danh khác nhau, từ biên tập nội dung đến biên tập kỹ thuật, từ biên tập tít tựa các bài viết đến hình ảnh và cả biên tập trình bày trang báo...

Vai trò của người biên tập ngày càng quan trọng cùng với quá trình phát triển của truyền thông nói chung và báo chí nói riêng. Đã từ lâu, nhiệm vụ của biên tập viên chủ yếu là sửa sai, gạn lọc và trau chuốt câu cú làm cho bài viết giản dị, dễ hiểu. Để làm công việc vừa nói một cách hoàn mỹ, người biên tập cần tra cứu, đối chiếu tài liệu và hội ý với người viết. Bài viết sau khi được sửa sẽ trở nên trong sáng, mạch lạc và ít sai sót hơn. Nhưng chừng ấy vẫn chưa đủ, anh ta còn phải sống trong dòng thời sự chủ lưu, có trí phán đoán, sự uyên bác trong nhiều lĩnh vực, óc biện luận và phản biện, trí tưởng tượng, đức tính thận trọng và khiêm tốn, đồng thời cũng phải biết hoài nghi.

Với ban biên tập, họ là một bộ phận tham mưu đắc lực về nội dung tờ báo. Với phóng viên họ là người bạn đồng hành cùng làm việc, có khi tham gia từ bước đầu tư duy đề tài, trao đổi thông tin lẫn giúp hoàn chỉnh bài viết.

PHẦN II: GIỚI THIỆU BÁO TUỔI TRẺ

Báo Tuổi Trẻ là cơ quan ngôn luận của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh TP.HCM và gồm bốn ấn bản: nhật báo Tuổi Trẻ, tuần báo, Tuổi Trẻ Cười và báo điện tử Tuổi Trẻ.

Báo Tuổi Trẻ ra đời chính thức ngày 2 tháng 9 năm 1975. Số báo Tuổi Trẻ đầu tiên phát hành với số lượng khoảng 5.000 bản/tuần. Trụ sở đầu tiên của báo Tuổi Trẻ tại 55 Duy Tân (nay là Phạm Ngọc Thạch, Q.3, TPHCM). Tiền thân của tờ báo này bắt đầu từ những tờ truyền đơn và bản tin in roneo của sinh viên, học sinh Sài Gòn trong phong trào chống Mỹ những ngày Chiến tranh Việt Nam.

Đến tháng 07-1981, Tuổi Trẻ được phát hành hai kỳ/tuần (thứ tư và thứ bảy) với số lượng 30.000 bản/kỳ. Ngày 10-08-1982, Tuổi Trẻ tăng lên ba kỳ phát hành mỗi tuần (thứ ba, thứ năm, thứ bảy).

Ngày 16-01-1983, Tuổi Trẻ Chủ nhật ra đời với số lượng khoảng 20.000 tờ mỗi kỳ. Bảy năm sau, Tuổi Trẻ Chủ nhật đạt kỷ lục 131.000 tờ trong năm 1990. Ngày 01-01-1984, Tuổi Trẻ Cười ra đời, là tờ báo trào phúng duy nhất của Việt Nam lúc đó. Số lượng phát hành ban đầu khoảng 50.000, sau đó nhanh chóng tăng đến 250.000 tờ vào cuối năm đó.

Đến 1 tháng 9 năm 2000, số thứ sáu được phát hành. Sau đó, 2 số thứ tư và thứ hai lần lượt được xuất bản vào các ngày 23 tháng 1 và 7 tháng 10 năm 2002. Báo điện tử Tuổi Trẻ Online ra mắt chính thức ngày 1 tháng 12 năm 2003. Chưa đầy hai năm sau, TTO đã vươn lên vị trí thứ ba về số lượt truy cập trong bảng xếp hạng tất cả các website tiếng Việt trên thế giới.

Từ ngày 2 tháng 4 năm 2006, Tuổi Trẻ chính thức trở thành một tờ nhật báo khi được phép ra thêm một kỳ vào ngày chủ nhật. Cùng lúc đó, tuần báo Tuổi Trẻ Chủ Nhật đổi tên thành Tuổi Trẻ Cuối tuần (hiện phát hành 60.000 bản/kỳ).

Năm 2007 bắt đầu có 20 trang nội dung. Bao gồm Chính trị - Xã hội, Thế giới, Kinh tế, Giáo dục, Nhịp sống trẻ, Nhịp sống số, Sức khỏe,...

PHẦN III: CHẤT LƯỢNG BIÊN TẬP TRÊN BÁO TUỔI TRẺ (BÁO IN)

1. Biên tập nội dung

Biên tập nội dung là khâu quan trọng nhất trong quá trình xử lý thông tin vì nó quyết định chất lượng thông tin trên mặt báo. Biên tập nội dung bao gồm: Biên tập chính trị, biên tập thông tin và biên tập ngôn ngữ. Hay nói cách khác chính là Chân – Thiện – Mỹ

Cổ thủ tướng Võ Văn Kiệt đã từng nói:

Báo Tuổi Trẻ “không chỉ viết về đối tượng tuổi trẻ, thanh niên, mà tất cả đối tượng khác. Không chỉ xã hội, đời sống mà những vấn đề chính trị nữa. Nó vượt quá tầm của địa phương. Ngay cả Thành ủy cũng là chật chội quá rồi, phải thay đổi áo cho nó.

Có nghĩa là đối tượng của Tuổi Trẻ là rất rộng, và đương nhiên công việc biên tập cũng phải đáp ứng được xu hướng đó.

Rất nhiều biên tập viên chỉ nghĩ biên tập là chỉnh câu chữ chứ không hề quan tâm đến tính báo chí, sai đúng cũng mặc. Phóng viên có một ngàn lý do để viết sai: vội vàng cho kịp hạn chót, nghe loáng thoáng không rõ, tốc ký nhầm, hiểu sai vấn đề, nhầm thuật ngữ, và tệ nhất là... trình độ non. Biên tập viên chính là bộ lọc - lọc về ngôn ngữ và lọc về vấn đề.

Biên tập chính trị: Đó là tính tư tưởng, tính chính trị của thông tin (Thiện)

Báo Tuổi Trẻ đã có một đội ngũ biên tập viên rất tốt và có kinh nghiệm, đặc biệt dưới sự chỉ đạo của Thành đoàn, Thành ủy thì những vấn đề liên quan đến nội dung chính trị rất được quan tâm. Đa phần những nội dung trên báo đã đáp ứng được những nhu cầu của nhiều tầng lớp độc giả khác nhau. Thể hiện được sự nhận thức chính trị đúng đắn và phù hợp với lợi ích quốc gia. Với phong cách dẫn thân mạnh mẽ vào mọi nơi trong xã hội, dũng cảm đấu tranh với cái xấu nhằm tìm ra sự thật, phong cách này đã đem lại cho Tuổi Trẻ những bài báo có nội dung quý giá, có lượng độc giả trung thành và yêu mến. Tuy nhiên chính điểm này cũng làm cho Tuổi Trẻ đôi lúc gặp phải những sai phạm. Với tầm vóc của Tuổi Trẻ mỗi khi sai phạm thì đó là những khuyết điểm tương đối lớn. Trong lịch sử Tuổi Trẻ có những vụ kỷ luật được coi là cực kỳ nghiêm trọng, ví dụ như:

Vụ kỷ luật bà Vũ Kim Hạnh, bà nguyên là tổng biên tập của báo. Năm 1992 bà Vũ Kim Hạnh bị xem là phạm khuyết điểm khi cho đăng một số tư liệu chưa được công bố liên quan đến đời tư của Bác Hồ. (Bà Vũ Kim Hạnh đã cho đăng nội dung: *Thư Bác Hồ gửi vợ (Tăng Tuyết Minh)*).

Vụ truy tố phóng viên Lan Anh: Năm 2005, Tuổi Trẻ đã từng ném mùi với loạt bài điều tra của nhà báo Lan Anh về công ty dược phẩm Zuellig Pharma đang lũng đoạn thị trường thuốc tây nhập khẩu. Do chính sách lúc bấy giờ của chính quyền là ủng hộ công ty nước ngoài.

Vụ kỷ luật hàng loạt liên quan đến đưa tin về PMU18: Hai nhà báo Nguyễn Văn Hải (Báo Tuổi Trẻ) và Nguyễn Việt Chiến (Báo Thanh Niên) bị bắt tạm giam ngay tại trụ sở cơ quan an ninh điều tra, Bộ Công an vào ngày 12/5/2008 vì các vấn đề liên quan đến việc đưa tin vụ án PMU18. Sau đó ông Hải đã được thả ngay sau khi xét xử và thừa nhận có nhiều sai lầm trong quá trình tác nghiệp

Liên quan đến vụ việc này, ngày 1/08/08, Bộ Thông tin và Truyền thông đã quyết định tước thẻ nhà báo đối với bảy người đang làm việc tại bốn tờ báo khác nhau, trong đó, báo Tuổi Trẻ có hai người bị tước thẻ là ông Bùi Văn Thanh (bút danh là Bùi Thanh), Phó Tổng biên tập và ông Dương Đức Đà Trang, Trưởng Văn phòng đại diện tại Hà Nội.

Những vấn đề nhạy cảm như ngoại giao phải được cực kỳ coi trọng.

Bài báo “Chuyện không bình thường”, đăng trên Tuổi Trẻ ngày 11.05.2009, cho đăng thư ý kiến độc giả trong đó có nội dung chỉ trích Đại sứ Hoa Kỳ tại Việt Nam. Nội dung bài báo lại nói về một việc rất nhạy cảm là vấn đề tự do, dân chủ và nhân quyền tại Việt Nam. Ngay sau bài báo này, ông Phạm Đức Hải, Tổng biên tập báo Tuổi Trẻ đã nhận được bức thư phản ứng của ông Michael Michalak, Đại sứ Hoa Kỳ gửi ngày 15 tháng 5. Bức thư cũng cùng lúc được gửi cho các ông Phạm Gia Khiêm - Phó Thủ tướng kiêm Bộ trưởng Ngoại giao, ông Lê Dỗan Hợp - Bộ trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông, ông Lê Hồng Anh - Bộ trưởng Bộ Công an và Thiếu tướng Huỳnh Hữu Chiến - Phó Tổng cục trưởng Tổng cục An ninh tại TP.HCM.

Hay như mới đây là bài viết lăng xê diễn viên Hoàng Thùy Linh (*Hoàng Thùy Linh từng nhận được vòng hoa phúng*, Tuổi trẻ, 20.5.2009), người mà ai cũng biết qua video clip sex 5 phút. Không hiểu vì lý do gì mà các báo, trong đó có báo Tuổi Trẻ liên tục có những bài báo viết về nhân vật này đánh giá sự trở lại của cô gái này như một cú lội ngược dòng ngoạn mục. Đừng cổ xúy cho Hoàng Thùy Linh nữa, vì cái tên này đã làm hư hại cả một thế hệ tuổi trẻ của Việt Nam.

Ô danh CDV Sông Lam Nghệ An (Tuổi trẻ, 21.4.2012) là tựa đề của bài báo chỉ trích những người cổ vũ bóng đá quá khích gây ra sự cố nghiêm trọng trên sân Thống Nhất ngày 19.04.2012. Bài viết đã đụng tới danh dự của những người yêu bóng đá và câu lạc bộ Sông Lam Nghệ An, vô tình Tuổi trẻ đã đánh đồng những người hâm mộ chân chính và những kẻ hâm mộ quá khích làm một. Bài báo này đã gây phẫn nộ đặc biệt trong cộng đồng người yêu bóng đá xứ Nghệ.

Biên tập thông tin: Tính xác thực, tính hợp lý của thông tin (Chân)

Biên tập thông tin là nhằm làm cho thông tin chính xác, nhất là cao. Biên tập quan trọng nhất trong khâu biên tập thông tin là sự kiểm tra. Biên tập thông tin còn là biên tập về kiến thức. Do thiếu kiến thức, hoặc do sơ suất, nhiều chi tiết trong bài viết sai về kiến thức. Nếu có thể là những kiến thức sơ đẳng, phổ thông, cũng có thể là những kiến thức chuyên ngành.

Trong bất kỳ hoàn cảnh nào, biên tập viên cũng không được vội vàng. Hãy dừng lại một chút, đọc bài cho kỹ và đừng bỏ qua cái việc chính yếu của họ: Kiểm tra, kiểm tra và kiểm tra. (check, check and double check). Đây là “câu thần chú” không được quên của người làm báo nói chung, đặc biệt là người làm biên tập.

Tuổi trẻ có các cơ quan đại diện tương đối rộng khắp ở các vùng miền cũng như tỉnh thành lớn trên cả nước. Đội ngũ phóng viên và cộng tác viên hùng hậu, có kỹ năng và trình độ cao. Điều này đương nhiên đem lại cho Tuổi trẻ nguồn cung cấp tin cực kỳ lớn và đa dạng trong từng lĩnh vực.

Tuổi trẻ hiện đã có những biên tập viên chuyên môn theo ngành, có trình độ và hiểu biết rộng và sâu về lĩnh vực mình phụ trách. Nhưng ở Việt Nam, chuyện biên tập viên phải kiêm nhiều lĩnh vực không có gì lạ. Khá khẩm ra thì một người phụ trách mấy môn thể thao hoặc toàn bộ mảng thể thao, nghe có vẻ cũng không “dẫm chân” nhau cho lắm, thậm chí một biên tập viên kiêm luôn cả văn học, âm nhạc, điện ảnh, mỹ thuật (gọi chung là mảng văn hóa).

Tuổi trẻ, cũng như đa phần các báo ở Việt Nam, tình hình phối kiểm thông tin chưa được tốt.

Bài *Dùng kích điện để trộm gà voi*, Tuổi trẻ, 1.10.2010, trong hộp thông tin thêm *Da voi được bán công khai* viết: *Tại khu du lịch Cầu Treo Buôn Trí B, xã Krông Na, huyện Buôn Đôn, nơi được coi là trung tâm của “văn hóa voi”*. Cụm từ “văn hóa voi” nghe thật lạ lẫm, có lẽ báo Tuổi Trẻ là người đầu tiên đưa ra cái khái niệm này. Văn hóa là những gì do con người sáng tạo ra trong quá trình lao động sản xuất và được truyền từ đời này qua đời khác, tại sao có thể dùng cụm từ văn hóa để dùng lung tung như thế ! Người biên tập trong trường hợp này có lẽ đã không am hiểu lắm về văn hóa học.

Năm 2007, từ nghiên cứu của một nhóm nhà nghiên cứu thuộc Đại học Nam California và Đại học Hawaii (Mỹ) được công bố, giới báo chí phương Tây chạy nhiều tít giật gân như “Bưởi làm tăng nguy cơ ung thư vú”, “Bưởi có liên hệ với ung thư vú”. Bản tin đó được một số báo chí tại Việt Nam dịch in lại, gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến tình trạng kinh tế của một bộ phận nông dân Việt Nam. Tuổi Trẻ cũng cho dịch và đăng lại tin này. Ngay sau đó Giá bưởi ở vùng đồng bằng sông Cửu Long giảm từ 8.000-10.000đ/kg xuống chỉ còn 1.000đ/kg. Nhiều nông dân đang điều đứng với sự giảm giá bưởi do thông tin trên. Thực tế khi công bố nghiên cứu của mình, một nhóm nhà nghiên cứu thuộc Đại học Nam California và Đại học Hawaii kết luận phụ nữ sau mãn kinh ăn bưởi có thể giảm nguy cơ mắc bệnh ung thư vú (nguyên văn: “Grapefruit intake may increase the risk

of breast cancer among postmenopausal women"). Đáng lẽ họ phải viết cụ thể hơn rằng mối liên hệ (mà họ cho rằng vừa phát hiện đó) chỉ tồn tại ở phụ nữ sống tại Mỹ (cụ thể là bang California và Hawaii), chứ không phải phụ nữ châu Á hay người VN. Nhưng đáng trách hơn là các cơ quan báo chí (trong đó có Tuổi Trẻ) đã không kiểm chứng thông tin rõ ràng khi đăng bài.

Trong bài *Nguyễn Du với Kiều gây tranh cãi*, Tuổi Trẻ, 13.03.2010, có box thông tin thêm: *Có thể làm mới nhưng phải thật thuyết phục*, có đoạn viết: *Dân gian Việt từ xa xưa đã tạo ra (sáng tạo) những Phật bà riêng của mình, nhất là Phật mẫu (gốc từ Ấn Độ là Phật ông)*. Đọc xong thấy chỗ mờ ngoặc, kết luận là Phật mẫu gốc từ Ấn Độ là Phật ông, sao nghe vẫn lẩn tránh vấn đề gì đó, Phật giáo ăn sâu, bám rễ vào Việt Nam từ rất sớm, từ đầu công nguyên đến hết thời kỳ Bắc thuộc là giai đoạn hình thành và phát triển rộng khắp. Phật giáo Việt Nam lúc ấy mang màu sắc của Tiểu thừa. Khi Phật giáo được truyền vào Việt Nam đã được các vị thiền sư người Việt bản địa hóa, khiến Phật giáo hòa mình vào lòng dân tộc tạo nên một sắc thái đặc biệt của riêng Việt Nam. Có nghĩa là nếu xét về gốc thì phải là gốc từ Trung Quốc (thời kỳ Bắc thuộc) không phải gốc từ Ấn Độ. Có lẽ hiểu biết của người biên tập chưa cao về vấn đề này.

Bài *Thời tự tiếp thị*, Tuổi trẻ, 27.04.2010, trong hộp thông tin thêm *Mạng xã hội: Kênh truyền thông hữu hiệu*: *Ca sĩ trẻ Lưu Minh Tuấn, Thùy Hoàng Diễm đã khéo léo tận dụng tính năng viết lên tường nhà người khác của mạng Facebook để cập nhật các hoạt động nghệ thuật của mình, ...* Một người hiểu hiểu rõ về các sử dụng dụng facebook thì sẽ không viết như vậy. Phải nói rõ hơn là khi viết thông tin lên tường của chính mình, sau đó có thể gắn thẻ (tag) của bạn bè, hay người hâm mộ vào thì thông tin sẽ tự hiển thị trên tường của bạn bè mình. Viết như vậy sẽ rõ ràng hơn. Cách biên tập như trên chứng tỏ người viết và cả người biên tập phụ trách chuyên mục Văn hóa-nghệ thuật-giải trí của Tuổi trẻ chưa hiểu nhiều về xu hướng của giới trẻ, đó là facebook.

Hay đơn giản như một mẫu tin quảng cáo, nếu không tìm hiểu thông tin kỹ thì cũng gây ra những phiền phức không kém, thậm chí dính líu tới pháp luật. Tuổi trẻ đã dính tới vụ kiện của các công ty: Công ty cổ phần cao su Sài Gòn Kymdan, công ty TNHH sản xuất thương mại Vạn Thành, công ty TNHH sản xuất Mousse Ưu Việt. Mặc dù không phải người gây ra lỗi nhưng Tuổi trẻ cũng dính vào phiền phức, hậu quả là: "Trong quảng cáo của Công ty cổ phần cao su Kymdan đăng trên các báo Sài Gòn giải phóng, Phụ nữ, Tuổi trẻ, Sài Gòn tiếp thị và Người lao động từ ngày 05-07-2001 đến ngày 14-07-2001 có đoạn nói về tính năng của hai sản phẩm nệm mút xốp và nệm lò xo, có chỗ chưa đầy đủ, không phù hợp, gây hiểu lầm cho người tiêu dùng đối với hai sản phẩm nệm mút xốp và nệm lò xo, ảnh hưởng đến lợi ích các doanh nghiệp sản xuất nệm mút xốp và nệm lò xo, do vậy Công ty Kymdan xin nói lại cho rõ: nệm lò xo, nệm mút xốp sản xuất đúng chất lượng tiêu chuẩn đã đăng ký và được công nhận, đều có những đặc điểm ưu việt riêng của từng sản phẩm. Công ty cổ phần cao su Sài Gòn Kymdan xin lỗi Công ty TNHH sản xuất và thương mại Vạn Thành, Công ty TNHH sản xuất Mousse Ưu Việt, do quảng cáo thông báo có nội dung hiểu lầm nói trên".

Biên tập ngôn ngữ: Tính chính xác, ngắn gọn của ngôn từ (Mĩ)

Đây là khâu xử lý thường gặp nhất trong quá trình biên tập. Biên tập ngôn ngữ bao gồm: Biên tập ngữ âm, biên tập từ ngữ, biên tập cú pháp và biên tập liên kết.

Tháng 11 năm 1980, Bộ GD&ĐT công bố “Một số quy định về chính tả trong cải cách giáo dục”.

Năm 2002 Ban biên tập báo Tuổi Trẻ cũng ra quy định nghiệp vụ “Chuẩn hóa và thống nhất về mặt chính tả trên báo Tuổi Trẻ”, áp dụng từ 14.10.2002.

Xét tổng thể thì báo Tuổi Trẻ có sự biên tập ngôn ngữ tương đối tốt và hoàn chỉnh. Hầu như ít gặp phải những lỗi thông thường như chính tả, tên riêng hay viết hoa.

Dưới đây là một vài ví dụ về cách biên tập ngôn ngữ tương đối tốt:
Bài Đùng để ác mộng thành sự thật, Tuổi trẻ, 27.04.2010.

Người kiệt sức, lửa chưa dứt, Tuổi trẻ, 27.04.2010.

Công nghệ “xào” sách, Tuổi trẻ, 27.04.2010

Nhắc đến từ “xào” sách, độc giả sẽ nghĩ ngay đến sách in lâu. Cách đặt tit liên tưởng như này rất hay và hấp dẫn.

“Thả cửa” cho nông sản ngoại, Tuổi trẻ, 16.11.2010

Người đọc sẽ nghĩ ngay đến sự quản lý của nhà nước không chặt chẽ, buông lỏng quản lý trong việc nhập khẩu hàng nông sản.

Công nhân tự “tăng ca”, Tuổi trẻ, 24.03.2010

Là cái tit hay và đặc sắc, thông thường là “tăng ca” công ty, vậy mà ở đây công nhân lại “tự tăng ca”, gây kích thích trí tò mò của người đọc.

Tuy nhiên cũng như tình trạng chung của báo chí Việt Nam, báo Tuổi Trẻ cũng không có lúc tránh khỏi những lỗi sơ đẳng trong quá trình biên tập. Ví dụ như:

Cách đặt tit đôi khi hay sử dụng dấu hỏi (?), đây là điều không nên và cần hạn chế. Ví dụ:
Đại học, cao đẳng hay trung học phổ thông?, Tuổi trẻ, 16.03.2012

Tăng giá, chất lượng khám chữa bệnh có tăng? Tuổi trẻ, 16.03.2012

Cách đặt tit đôi khi còn chung chung, cái tit không có ý nghĩa và đặt cho bài nào cũng được. Ví dụ như: *Món nợ*, Tuổi trẻ, 21.02.2012 ; *Cần cụ thể hơn các điều kiện để tạm giam*, Tuổi trẻ, 09.05.2012 ; *Cần mạnh tay hơn*, Tuổi trẻ, 02.03.2012; v...v...

Bài Treo băngrôn đòi nợ là vi phạm pháp luật, Tuổi trẻ, 16.03.2012

Nhập nhằng giữa cách phiên âm tiếng anh và tiếng việt. Từ gốc là Bangrol, vậy phiên âm ra tiếng việt thì phải là Băng rôn, chứ không thể viết liền Băngrôn.

Không thu hút vốn FDI bằng mọi giá, Tuổi trẻ, 16.03.2012

Không nên viết tắt ở ngay đầu tit, FDI là từ chuyên ngành kinh tế, độc giả của Tuổi trẻ đa dạng, không phải ai cũng biết được.

48% người bị rãng nhay cảm, Tuổi trẻ, 16.03.2012

Cụm từ *rãng nhay cảm* là từ chuyên ngành và cũng rất khó hiểu

Trong bài *Không thuê trọng tài ngoại*, Tuổi trẻ, 16.03.2012 có đoạn: *Các ông bầu thậm chí còn “rã mắt” với trọng tài để họ làm tốt*. Từ “rã mắt” là từ lóng, dùng trong ngữ cảnh này không phù hợp, đây là bài viết về thể thao, từ ngữ mang tính chất giang hồ như này không hợp với tính chất của bài viết.

Trong bài *Cơ hội mới từ sự phát triển hạ tầng*, Tuổi trẻ, 16.03.2012 có đoạn viết: Đường trục Bắc Nam sẽ có 10 làn xe đáp ứng nhu cầu phát triển của cụm cảng Hiệp Phước, khu đô thị cảng phía Nam Sài Gòn, đưa TP.HCM tiến ra biển Đông.

Cụm từ *đưa TP.HCM tiến ra biển Đông* dễ gây hiểu lầm.

Đôi khi có một số lỗi về biên tập cú pháp như phân đoạn hình thức chưa chính xác. Ví dụ:

Đà Nẵng nói

gì khi bị Bộ Tư

pháp huyết còi?, Tuổi trẻ, 02.03.2012

Hạn chết lưu thông, ngưng

đào đường trong dịp lễ, Tuổi trẻ, 27.04.2012

Khảo sát năm vị trí

đặt trạm quan

trắc động đất, Tuổi trẻ, 10.04.2012

Mặc dù những lỗi trên không làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến nội dung của báo, nhưng cũng thể hiện tự yếu kém của nghiệp vụ biên tập

2. Biên tập kỹ thuật

Biên tập kỹ thuật chính là công tác tổ chức mặt báo. Nó đặc biệt quan trọng với loại hình báo in. Để làm tốt được việc này thì phải nắm chắc được tôn chỉ, mục đích của tờ báo trong toàn bộ quá trình triển cũng như từng thời điểm cụ thể.

Dưới đây là cách tổ chức trang mục của số báo ra ngày 09.05.2012

Thời sự (trang 1;2;3;4;5) trong đó có các mục nhỏ *Thời sự và suy nghĩ; chuyện thường ngày*.

Bạn đọc & Tuổi Trẻ (trang 6;7) trong đó có mục nhỏ *Ông kính bạn đọc; Từ đường dây nóng*

Giáo dục – khoa học (trang 8) trong đó có mục nhỏ: *Tin giáo dục*

Sống khỏe (trang 9) trong đó có mục nhỏ: *Lăng kính ; Cần biết*

Nhịp sống trẻ (trang 10;11) trong đó có mục nhỏ: *Trên từng cây số*
Văn hóa – giải trí (trang 12;13)
Thể thao (trang 14;15) trong đó có các mục nhỏ *Tin thể thao*; *Bình luận*
Kinh tế (trang 16;17)
Pháp luật & cuộc sống (trang 18)
Thế giới hôm nay (trang 19;20)

Nhìn chung đây là cách tổ chức kỹ thuật của báo Tuổi trẻ, ít có sự thay đổi. Nhưng trong từng số báo riêng biệt cho từng chủ đề tuyên truyền, báo cũng có những sự thay đổi nhỏ để làm phù hợp tính chất thời sự, cũng như đáp ứng như cầu tìm hiểu thông tin của độc giả, ví dụ như: Mùa thi, các kỳ đại hội đảng, sinh nhật Bác Hồ, hay giải phóng hoàn toàn miền Nam thống nhất đất nước dịp 30.04, hoặc dịp quốc khánh 02.09 hàng năm, v...v...

Cụ thể như số báo ra ngày 21.02.2012, đây là thời điểm chuẩn bị tư vấn cho hàng triệu học sinh bước vào mùa tuyển sinh hàng năm. Vì vậy số ra ngày hôm đó có thêm chuyên mục:

Tuyển sinh ĐH-CD 2012 (trang 8), sự thay đổi này đã đáp ứng được nhu cầu tìm hiểu thông tin của các em học sinh cũng như phụ huynh học sinh.

Việc học – việc làm (trang 10;11)

Hay như số báo ra ngày 04.10.2010, cách tổ chức chuyên mục cũng có sự thay đổi, vì thời gian này là thời điểm chuẩn bị cho đại lễ 1.000 năm Thăng Long. Có thêm chuyên mục:

Đại lễ 1.000 năm Thăng Long (trang 13)

Có thêm loạt bài phóng sự về vấn đề này trong mục *Nhịp sống trẻ* (trang 10;11)

Cách tổ chức mặt báo của Tuổi trẻ tương đối là ổn định, ít có sự thay đổi lớn. Với tôn chỉ và mục đích của mình, các vấn đề thời sự nóng hổi luôn được Tuổi Trẻ quan tâm, ưu ái dành cho nhiều “đất” nhất và cũng không thể thiếu những chuyên mục dành cho Thanh niên, bạn đọc, ...đó là những mục ít thay đổi hơn cả.

Đặc biệt là trang bìa, vấn đề thời sự luôn được chú trọng đưa lên. Hình ảnh và tin bài quan trọng nhất luôn được đặt ở giữa và tít được in đậm với cỡ chữ lớn.

Phần này sẽ nói rõ ràng hơn ở phần nhận xét biên tập mỹ thuật.

Đã 37 năm trôi qua kể từ khi thành lập, vấn đề bổ sung các chuyên mục rất được ban biên tập của Tuổi Trẻ quan tâm, hiện tại báo đang phát động phong trào “*Mời bạn đọc hiến kế cải tiến báo Tuổi Trẻ*”. Đã có rất nhiều ý kiến của độc giả trên khắp mọi miền đất nước gửi về.

Ví dụ: Mở rộng nguyên trang ống kính bạn đọc; kỹ năng sống, thư giãn; kiến thức phổ thông; trò chơi, đồ vui, ô chữ; chia sẻ bạn đọc; đi đến cùng sự thật; những việc cần làm ngay, phê bình trên báo; v...v...

3. Biên tập mỹ thuật

Biên tập mỹ thuật là một khâu quan trọng không kém, có liên quan đến nội dung rất nhiều, và quyết định sự thành công của bài báo.

Maquette của báo luôn cố định ở một khung thiết kế nhất định. Mỗi chuyên mục đều quy định một số lượng chữ, ký tự nhất định, ít khi thay đổi.

Khổ báo là loại khổ báo A3, là loại khổ báo thuộc loại vừa, không lớn và công kênh như một số loại báo như Nhân Dân ; Sài Gòn Giải Phóng; v...v...cũng không nhỏ như một số khổ báo như An ninh thế giới ; Công an thành phố ; v...v...

Mẫngsét (Manchette)

Bao gồm logo của báo (tên báo), tên cơ quan chủ quản, số phát hành, ngày phát hành, đường dây nóng, địa chỉ website của báo và giá tiền báo.

Mô tả logo của báo: Chữ Tuổi Trẻ cách điệu màu trắng, bên dưới là chữ CƠ QUAN CỦA ĐOÀN TNCS HỒ CHÍ MINH TP.HCM màu trắng. Xung quanh có viền bầu dục nét mảnh màu trắng, tất cả nằm trên nền hình chữ nhật màu đỏ hoặc màu xanh.

Báo Tuổi Trẻ hàng ngày

Chỉ riêng có báo Tuổi Trẻ Chủ Nhật thì có thay đổi một chút về màu sắc, thường là màu đỏ, trắng, vàng.

Báo Tuổi Trẻ Cuối Tuần

Chữ

Cỡ chữ của báo thường chia làm 3 loại: Cỡ chữ nhỏ cho nội dung bài viết, cỡ chữ vừa là dành cho sapô (chapeau), cỡ chữ lớn hơn là dành cho tit.

Riêng cỡ chữ tit lại chia theo 3 cấp độ khác nhau. Những bài quan trọng, làm chủ đề của số báo thường có tit in đậm và có cỡ chữ lớn nhất tờ báo, được đặt ở bìa. Tit có cỡ chữ nhỏ hơn, in đậm dành cho những bài ít quan trọng hơn bài chủ đề. Tit có cỡ chữ nhỏ nhất thường là có thể in đậm hoặc không in đậm.

Kiểu chữ chủ yếu là 2 kiểu chữ chính là có chân và không chân. Thông thường được sắp xếp trong cùng một trang báo làm cho mắt có cảm giác dễ chịu khi thay đổi kiểu chữ trong lúc đọc. Kiểu chữ Time New Roman vẫn được cho là phổ biến nhất. Hầu như không có các cỡ chữ khác mang tính nghệ thuật.

Dáng chữ có thể là in nghiêng hoặc đứng thẳng. Khoảng cách dòng tương đối vừa phải, đúng quy tắc. Đôi khi một số bài có thể không có đủ chỗ và cũng không thể biên tập ngắn hơn nữa nên dùng kỹ thuật thu hẹp dòng lại. Đôi khi cũng dùng kỹ thuật dẫn dòng để làm cân đối bố cục bài viết.

Philê (Filet) & Khung

Là những đường kẻ nét mảnh, phân chia khối, cột, bài trong báo. Đôi khi là đóng khung hoặc có thể dùng kỹ thuật đổ bóng (drop shadow) sau khi đóng khung, nhằm tạo sự mềm mại, dễ nhìn, nâng cao tính thẩm mỹ cho báo

Đóng khung

Nền (Background)

Màu chủ đạo của báo là 2 màu đen và đỏ (hoặc xanh), vì vậy màu nền của các khung hoặc nền các chuyên mục nhỏ thường là xanh hoặc đỏ. Chủ yếu là nền phẳng (một màu duy nhất, không thay đổi)

Nền màu xanh

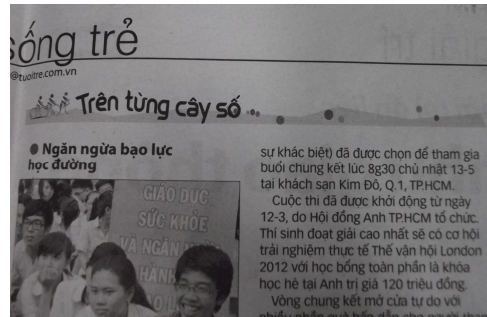

Vignette (Vinhét)

Báo rất ít có những biểu tượng này, thông thường những số báo có chuyên đề đặc biệt thì mới có. Ví dụ: Biểu tượng kỷ niệm đại lễ 1.000 năm Thăng Long; mục từ đường dây nóng (hình điện thoại), mục trên từng cây số; mục theo gương bác; v...v...

Kỷ niệm đại lễ 1.000 năm Thăng Long

Trên từng cây số

Theo gương Bác

Từ đường dây nóng

Màu sắc

Báo Tuổi Trẻ là tờ nhật báo không giống như những tờ báo hoặc tạp chí khác, vì vậy màu sắc rất đơn giản chỉ là 2 màu đen và đỏ (hoặc xanh da trời)

Chỉ có Tuổi trẻ chủ nhật là in 4 màu.

Sự kết hợp của màu đỏ và đen làm cho báo có màu sắc hơi nóng. Thành thạo báo cũng đổi màu xanh làm cho nhẹ nhàng và thu hút hơn.

Hình ảnh

Hình ảnh trên Tuổi trẻ ít khi có màu. Cách biên tập hình ảnh tương đối tốt, phù hợp với nội dung của bài viết. Báo luôn dành những vị trí đặc biệt và quan trọng cho hình ảnh quan trọng, ví dụ như chính giữa trang bìa luôn là những hình ảnh quan trọng nhất.

Đôi khi báo dùng những đồ thị, hình vẽ kết hợp với hình ảnh tạo nên hiệu ứng rất cao. Hoặc có những cách ghép hình ảnh rất sáng tạo. Hình ảnh đối lập với nhau trong cùng một khuôn ảnh.

Hình ảnh đối lập trong một khuôn hình

Hình vẽ đồ thị

Đôi khi là những hình ảnh cắt từ video clip, mặc dù chất lượng hình ảnh không cao nhưng chất lượng nội dung đem lại cực kỳ lớn và hiệu quả

Hình ảnh cắt từ video clip

Đôi khi những chú thích ảnh quá dài, lặp lại nội dung trong bài nhiều. Đây là điều không nên. Ví dụ:

Bài Google thách thức “bức tường lửa” Trung Quốc, Tuổi Trẻ, 24.03.2010 có chú thích ảnh: Ngày 23-3, một số người Trung Quốc đã đến đặt hoa trên biểu tượng Goolge trước cửa trụ sở của hãng này tại Bắc Kinh để bày tỏ ủng hộ Goolge.

Hay như bài Mỹ: Cộng hòa dọa trả đũa Dân chủ, Tuổi Trẻ, 24.03.2010 có chú thích hình ảnh: Ông Obama phát biểu sau khi dự luật được hạ viện thông qua. Các cố vấn nói ông chưa bao giờ vui tới vậy.

Tuy nhiên Tuổi Trẻ cũng không nên đưa nhiều các vấn đề thời sự nóng lên trang bìa nhiều, như vậy báo đã vô tính khắc họa nên một bức tranh xã hội Việt Nam đầy tiêu cực và đen tối.

Đấu tranh chống tiêu cực, phanh phui những mặt trái của xã hội, đấu tranh với những thói hư tật xấu của con người là nhiệm vụ của báo chí nhưng đó không phải là nhiệm vụ duy nhất. Nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của báo chí là phải làm cho người dân thấy rằng, họ đang sống trong một chế độ đáng sống, đáng được bảo vệ và làm cho người dân thấy yêu đời hơn, yêu cuộc sống hơn”.

Phần IV: KẾT LUẬN

Báo chí Việt Nam trong những năm qua có những bước phát triển mạnh mẽ và đóng góp rất nhiều vào sự nghiệp đổi mới, xây dựng, phát triển kinh tế, bảo vệ an ninh quốc gia, chủ quyền đất nước.

Công việc biên tập cũng phải theo kịp sự phát triển đó.